

HRVATSKA NARODNA BANKA

EUROSUSTAV

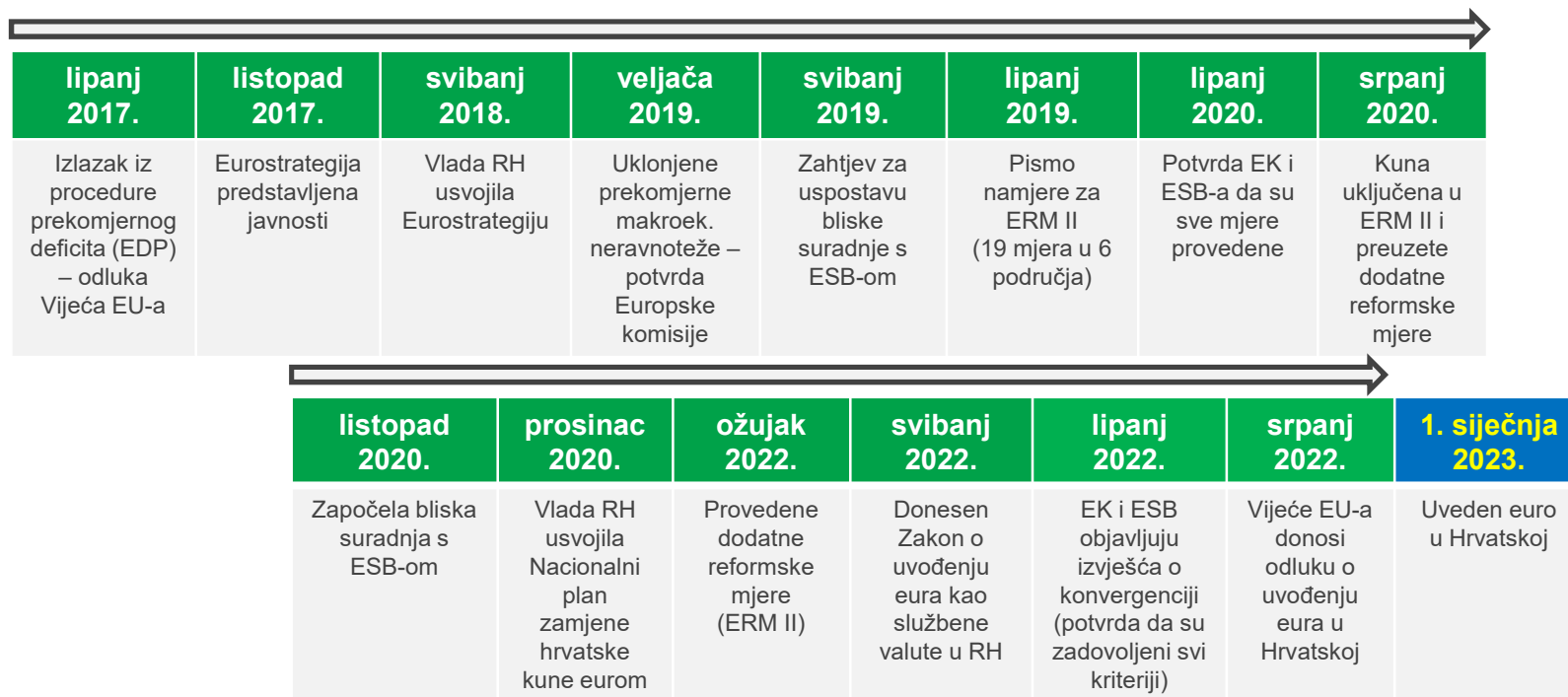
Uvođenje eura u Hrvatskoj i makroekonomski izgledi

Boris Vujčić, guverner
Čakovec, 2. ožujka 2023.

Proces uvođenja eura i njegovi učinci

Uvođenje eura bio je višegodišnji proces, čije smo brojne etape savladavali uspješno u najkraćim mogućim rokovima počevši 2017.

Proces je bio zahtjevniji nego u slučaju država koje su ga započele prije svjetske financijske krize

KORACI DO UVOĐENJA EURA	HRVATSKA	DRŽAVE KOJE SU U ERM II UŠLE PRIJE 2008.
Izlazak iz EDP-a prije početka pregovora o ulasku u ERM II	DA	NE
Uklanjanje prekomjernih makro-neravnoteža prije početka pregovora o ulasku u ERM II	DA	NE (neravnoteže se nisu nadzirale)
Provedba specifičnih reformskih mjera prije ulaska u ERM II	DA	NE
Ulazak u bankovnu uniju najkasnije u trenutku ulaska u ERM II	DA	NE (bankovna unija nije postojala)
Ulazak u ERM II	DA	DA
Provedba specifičnih reformskih mjera nakon ulaska u ERM II	DA	NE
Zadovoljavanje kriterija konvergencije	DA	DA
Odluka Vijeća EU-a o uvođenju eura	DA	DA

Sam operativni prelazak na novu valutu proveden je uspješno, ...

Svi dionici – poslovna zajednica, kreditne i financijske institucije, država – pridonijeli su uspjehu projekta:

- sudjelovali su u pripremama za prilagodbu gospodarstva i financijskog sustava
- sudjelovali su u pripremama za zamjenu i (pred)opskrbu gotovim novcem
 - u razdoblju dvojnog optjecaja trgovci i pružatelji usluga bili su i kanal za zamjenu gotovog novca
- proveli su prilagodbu svojih IT sustava
- bili su dužni uskladiti se s obvezom dvojnog iskazivanja

... pri čemu o složenosti postupka zamjene kune eurom ukratko govore i brojke

Predopskrba

- Za potrebe predopskrbe ukupno je s bankama zaključeno 93 ugovora i aneksa ugovora, te im je dostavljeno gotovog novca eura u vrijednosti od 1,3 milijarde eura
- Do 31. prosinca 2022. banke su od HNB-a preuzele oko **388 milijuna** komada eurokovanica i oko **62 milijuna** komada euronovčanica
- Tijekom prosinca 2022. na oko **2.000** lokacija banaka, Financijske agencije i Hrvatske pošte prodano je **877.952** početnih paketa eurokovanica za potrošače te **37.295** početnih paketa eurokovanica za poslovne subjekte

Povlačenje kuna iz optjecaja

- Očekujemo da će se do isteka razdoblja zamjene iz optjecaja povući oko **1,1 milijarda** komada kovanica kune (masa kao 122 putnička zrakoplova), te više od **500 milijuna** komada novčanica kune (složene jedna do druge kao stup visok 50 km)

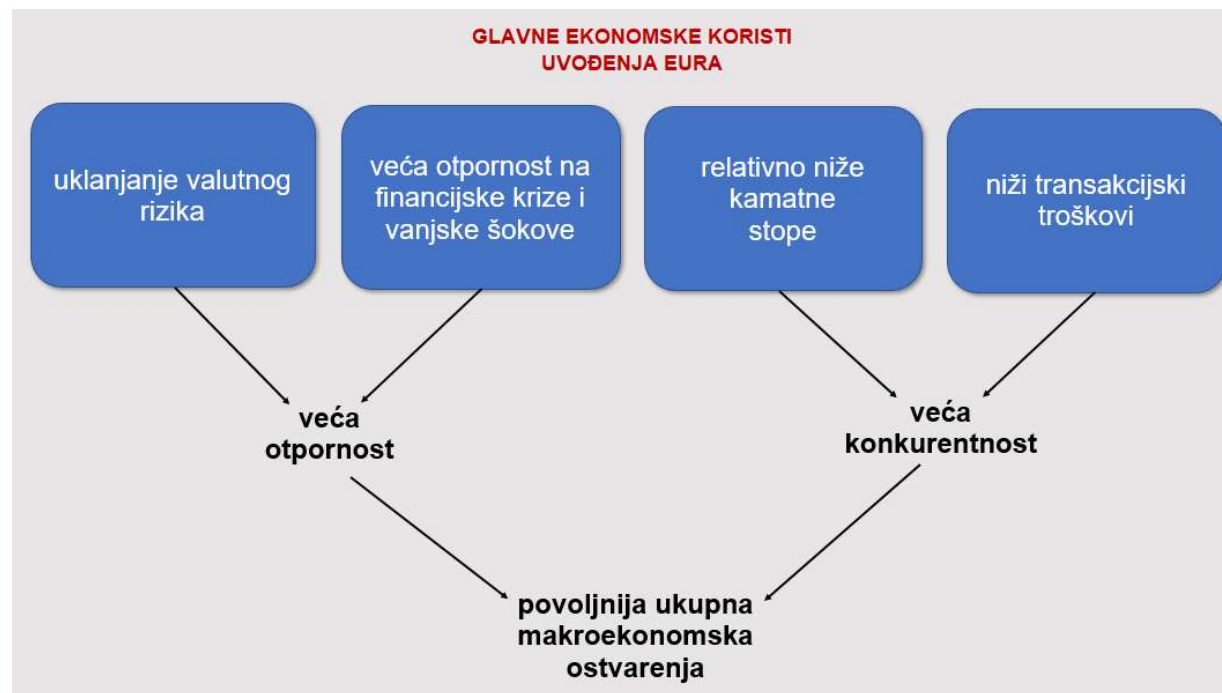
Edukacija

- Tijekom 2022. HNB je educirao **6.713** zaposlenika banaka, Hrvatske pošte, Fine, mjenjačnica i društava za obradu i prijevoz gotovog novca i provjerio **374** uređaja za obradu gotovog novca

Nadzor primjene Zakona o euru

- HNB-ova radna skupina obavila je **400** nadzora dvojnog iskazivanja te oko **140** nadzora zamjene gotovog novca

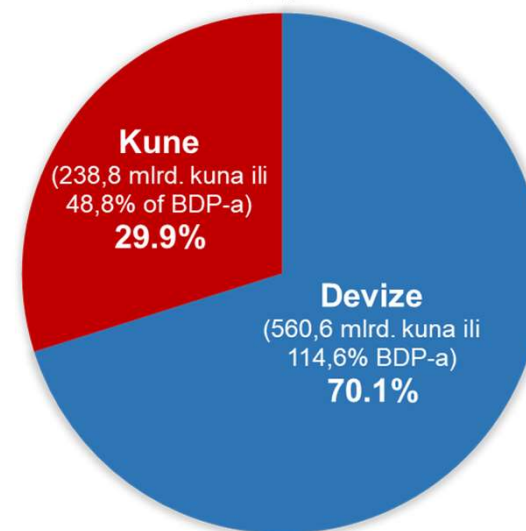
Pozitivne učinke pridruživanja europodručju počeli smo osjećati i prije samog prelaska na euro

- Svi sektori u hrvatskom gospodarstvu – stanovništvo, poduzeća i država – bili su visoko zaduženi u stranoj valuti (pretežno u euru)
 - **560 mlrd. kuna (115% BDP-a)**
- To je bio značajan izvor ranjivosti ⇒ u slučaju snažne deprecijacije tečaja teret deviznog duga bi se zamjetno povećao
- Uvođenjem eura krediti vezani uz euro postali su krediti u domaćoj valuti ⇒ dužnici više nisu izloženi valutnom riziku

Valutna struktura duga domaćih sektora, rujan 2022.

Izvor: HNB

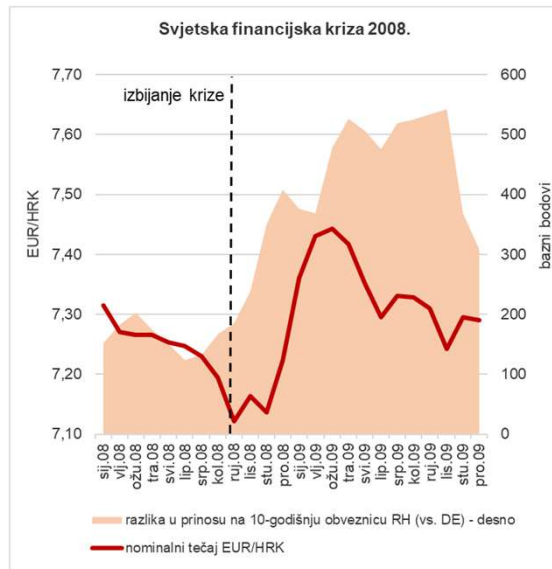

▪ Otpornost hrvatskog gospodarstva povećala se iz 3 razloga ...

	i) uvođenjem eura eliminirana je mogućnost poremećaja na deviznom tržištu
	ii) hrvatske banke imaju pristup monetarnim operacijama Eurosustava
	iii) Hrvatska ima pristup financiranju Europskog mehanizma za stabilnost (ESM)

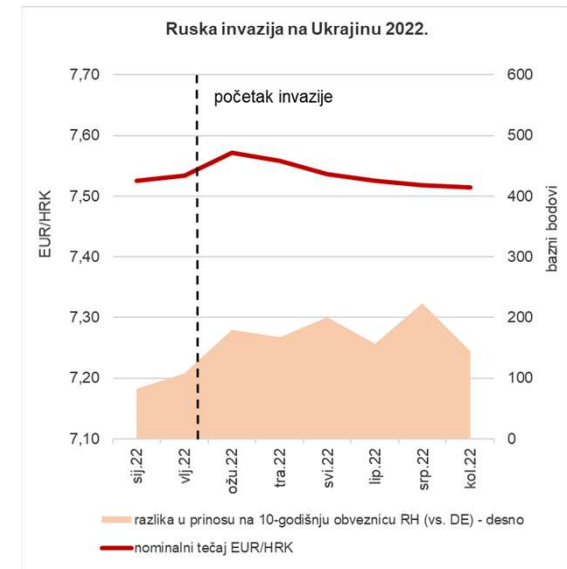
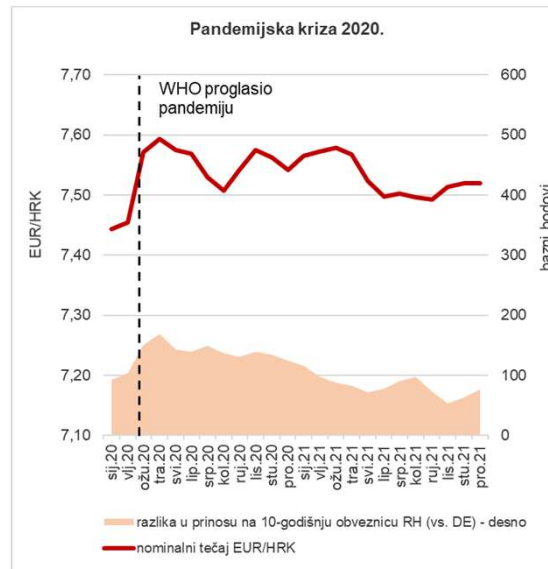

- ... što smo osjetili i prije nego što smo službeno uveli euro

Izvori: HNB; Eurostat

HRVATSKA NARODNA BANKA
EUROSUSTAV

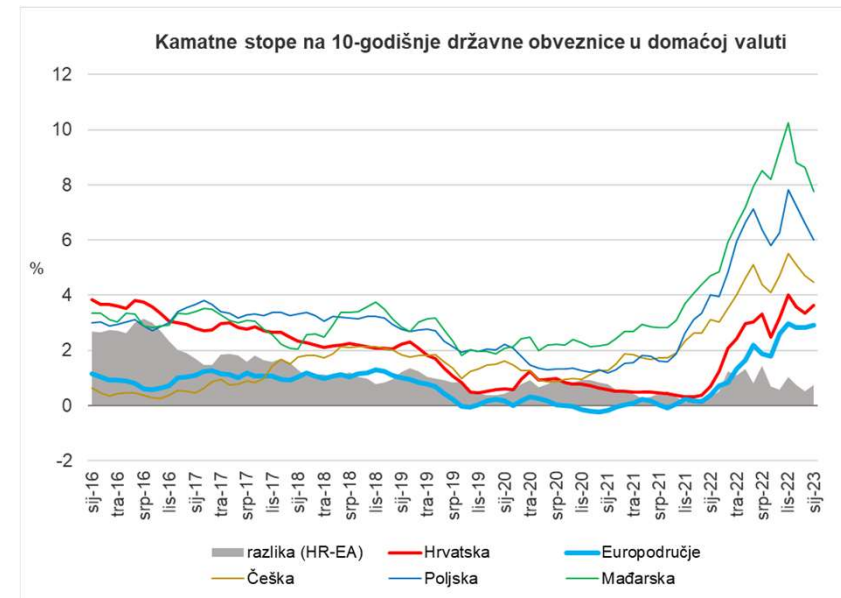

Utjecaj na premiju rizika zemlje

- Javne financije više nisu izložene valutnom riziku, što znači manji posredni rizik za investitore, a time i nižu i manje volatilnu premiju rizika

Utjecaj na kamatne stope banaka

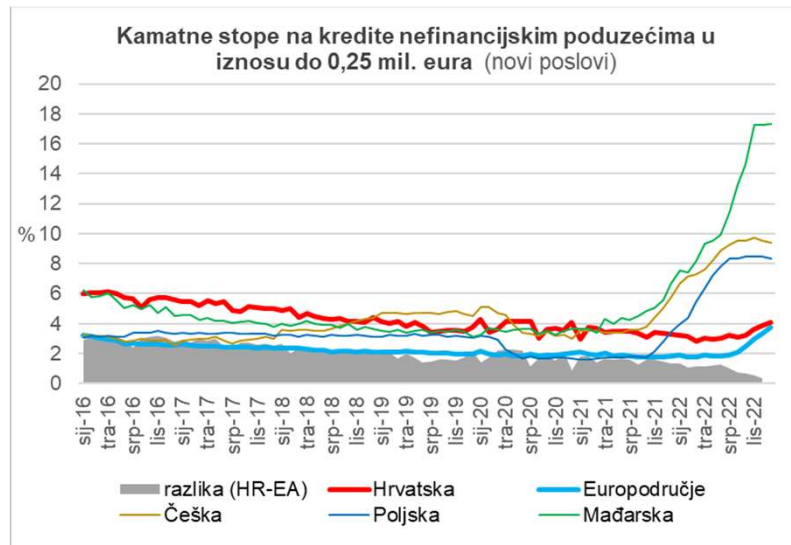
- Smanjen je regulatorni trošak za banke
 - smanjenjem obvezne pričuve s 9% na 1%
 - ukidanjem obveze pokrića deviznih obveza deviznim potraživanjima (17%)

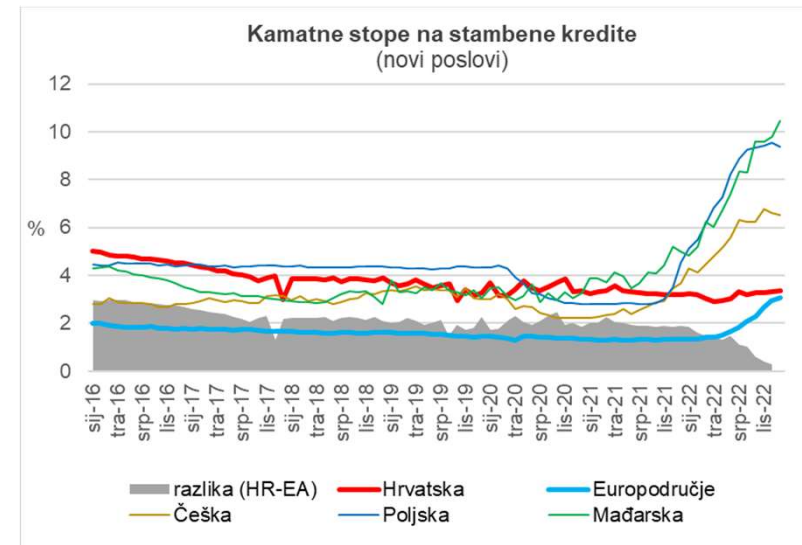
Izvor: Eurostat

- Stanovništvo i poduzeća već su osjetili pozitivne učinke uvođenja eura na uvjete financiranja:

Izvor: ESB

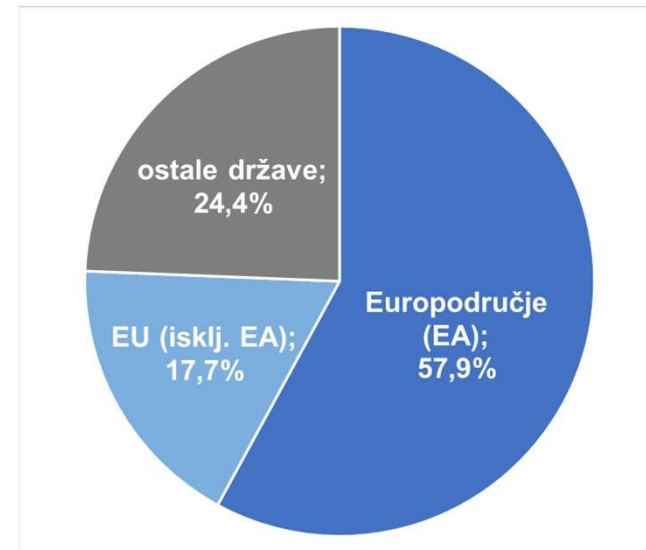

Izvor: ESB

- Transakcijski troškovi se smanjuju jer nema više konverzije EUR/HRK (godišnja ušteda od otprilike **1,2 mlrd. kuna**)
- Hrvatska je u robnoj razmjeni i turizmu snažno orijentirana na tržište europodručja
 - **58%** ukupne robne razmjene RH odnosi se na razmjenu s članicama europodručja
 - **64%** ukupne robne razmjene RH s državama izvan EU-a izvršava se u euru (*invoicing currency*)
 - **65%** svih turističkih noćenja u RH ostvaruju gosti iz europodručja

Geografska struktura robne razmjene, 2021.

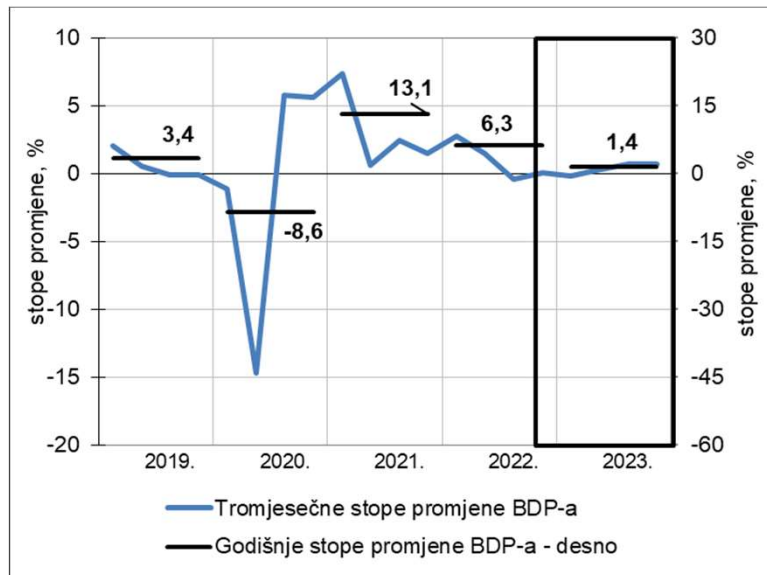

Izvor: Eurostat

Recentna kretanja i makroekonomski izgledi

Ocjenjuje se da se realni BDP u 2022. povećao za 6,3%, dok se u 2023. očekuje blagi gospodarski rast

Bruto domaći proizvod

Projekcija za 2022. i 2023. preuzeta je iz projekcije HNB-a iz prosinca 2022.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a), izračun HNB-a

[HRVATSKA NARODNA BANKA](#)

EUROSUSTAV

Projekcija BDP-a

	2022.		2023.	
	Projekcija (prosinac 2022.)	Razlika u odnosu na srpanj 2022.	Projekcija (prosinac 2022.)	Razlika u odnosu na srpanj 2022.
BDP	6,3	0,7	1,4	-1,1
Osobna potrošnja	5,9	0,6	1,2	-1,4
Potrošnja države	2,2	-1,1	2,5	-0,1
Investicije u kapital	5,6	-0,8	3,2	-0,9
Izvoz roba i usluga	25,4	14,0	-0,5	-6,6
Uvoz roba i usluga	26,1	16,2	0,3	-7,2

- U 2022. viši gospodarski rast zbog boljih ostvarenja inozemne potražnje i osobne potrošnje u prvih devet mjeseci.
- U 2023. niži očekivani rast BDP-a posljedica je negativnog utjecaja geopolitičke nestabilnosti uzrokovane ruskom invazijom na Ukrajinu na domaća i inozemna gospodarska kretanja (očekuje se pad izvoza i usporavanje rasta domaće potražnje).

Očekuje se slabljenje zamaha na tržištu rada, ali uz nastavak rasta zaposlenosti i ponovni porast realnih plaća

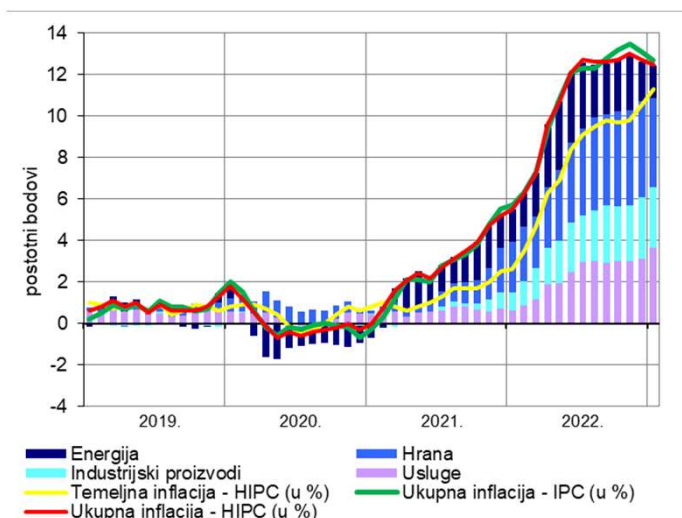
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj zaposlenih - HZMO	2,3	2,3	-1,2	2,2	2,5	0,4
Stopa nezaposlenosti (anketna)	8,4	6,6	7,5	7,6	7,1	6,8
Prosječna nominalna bruto plaća	4,9	3,8	2,5	4,1	7,9	7,9
Prosječna realna bruto plaća	3,4	2,6	1,9	1,7	-2,5	0,5

Napomena: Crnom su bojom ispisana ostvarenja, a crvenom projicirane vrijednosti.

Izvori: DZS; Eurostat; HZMO; projekcija HNB-a

Prosječna stopa inflacije u 2022. iznosila je 10,7%, a u 2023. se očekuje usporavanje na 7,5%

Pokazatelji inflacije u Hrvatskoj

Napomena: Temeljna inflacija mjerena je harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena koji isključuje cijene energije, hrane, alkohola i duhana. Posljednji raspoloživi podaci odnose se na prvu procjenu.

Izvori: Eurostat, DZS; izračun HNB-a

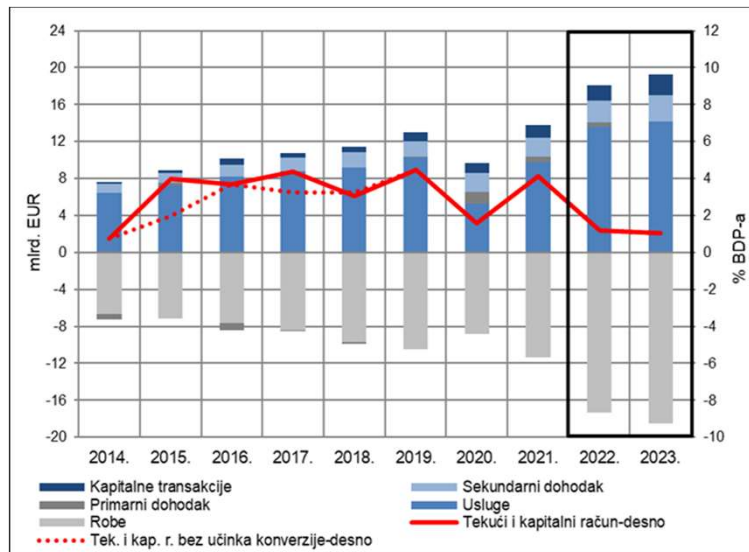
[HRVATSKA NARODNA BANKA](#)

EUROSUSTAV

- Inflacija (HIPC) se u siječnju 2023. usporila na 12,5%, ponajviše kao rezultat usporavanja godišnjeg rasta cijena energije i hrane
- Očekivano usporavanje inflacije u 2023. posljedica je postupnog iščezavanja baznog učinka visokog rasta tekuće inflacije tijekom 2022. na godišnju stopu inflacije u 2023. i popuštanja inflatornih pritisaka iz vanjskog okružja
 - prognoza inflacije izložena je velikim neizvjesnostima i rizicima, pri čemu prevladaju rizici da ona bude viša od projicirane

Zamjetno smanjenje viška tekućeg i kapitalnog računa, uz daljnje poboljšanje pokazatelja inozemne zaduženosti

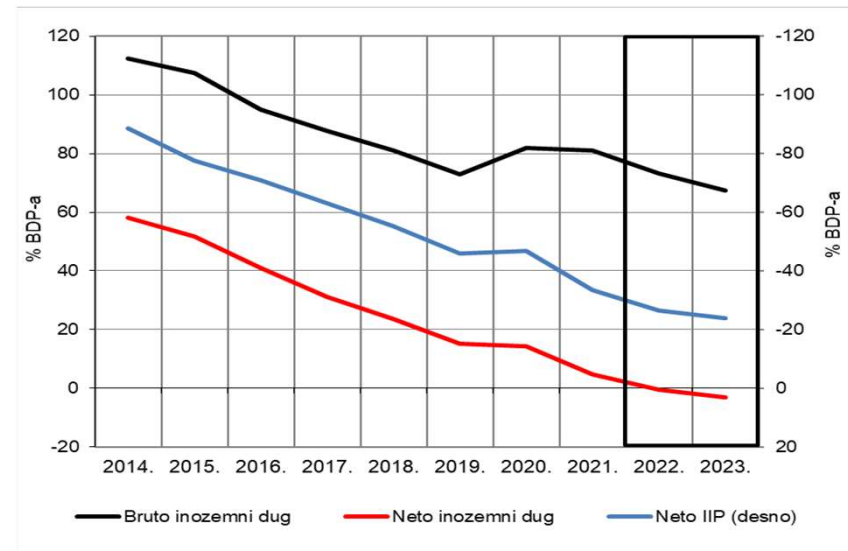
Struktura salda tekućeg i kapitalnog računa platne bilance

* isključujući jednokratne učinke na dobit banaka (konverzija kredita indeksiranih uz CHF u 2015.; Agrokor u 2017. i 2018.)

Izvor: HNB

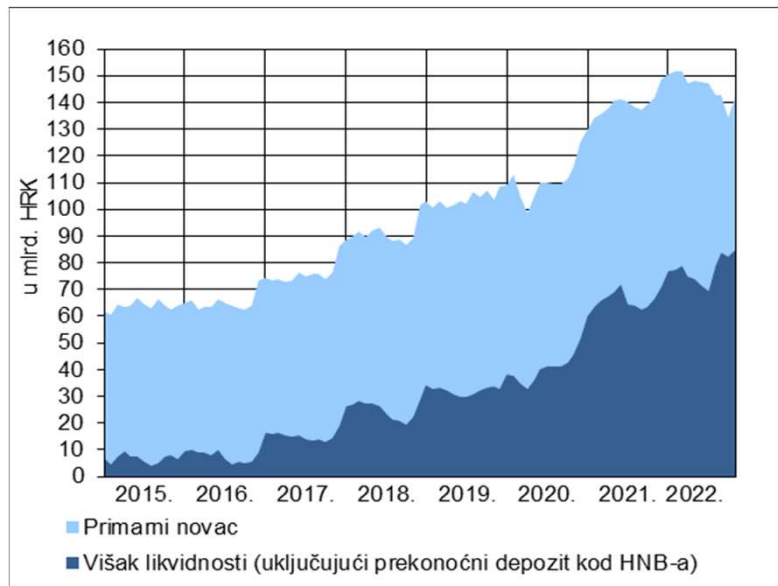
Relativni pokazatelji inozemnih obveza

Izvor: HNB

Višak likvidnosti i međunarodne pričuve dosegli su povijesno najviše razine tijekom druge polovine 2022.

Likvidnost banaka i primarni novac

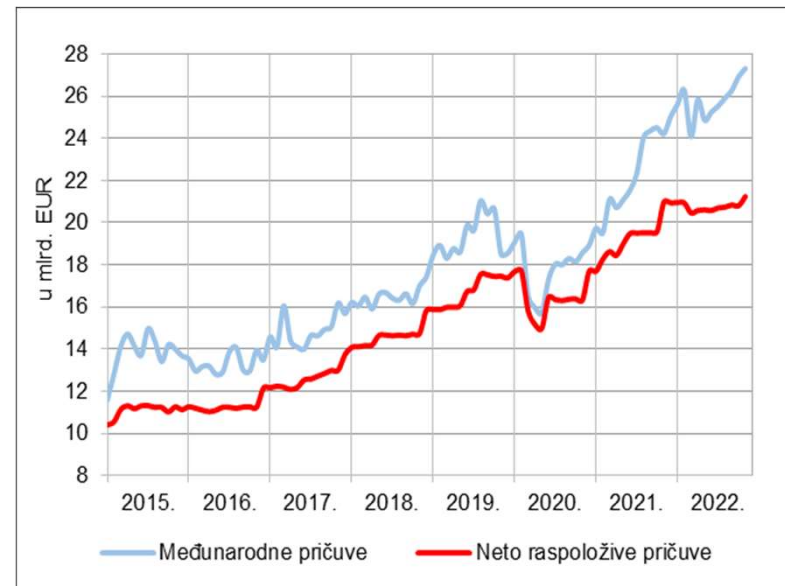
Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namirenje poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa kojeg banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

[HRVATSKA NARODNA BANKA](#)

EUROSUSTAV

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke

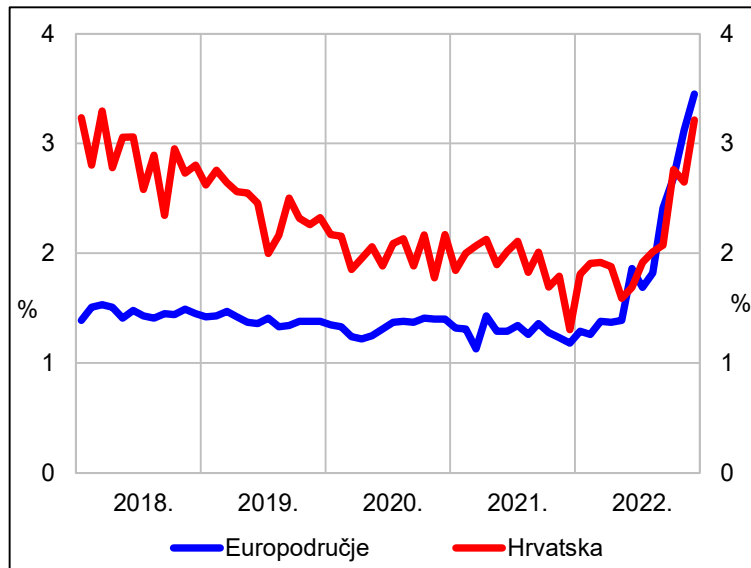

Napomena: Neto raspoložive pričuve definirane su kao međunarodne pričuve umanjene za deviznu inozemnu pasivu, obveznu pričuvu u devizama, devizne depozite države te izvanbilančne obveze (ugovori o razmjeni, eng. swap).

Izvor: HNB

Troškovi financiranja poduzeća u Hrvatskoj rastu, dok su kod stanovništva relativno stabilni

Kamatne stope na kredite poduzećima

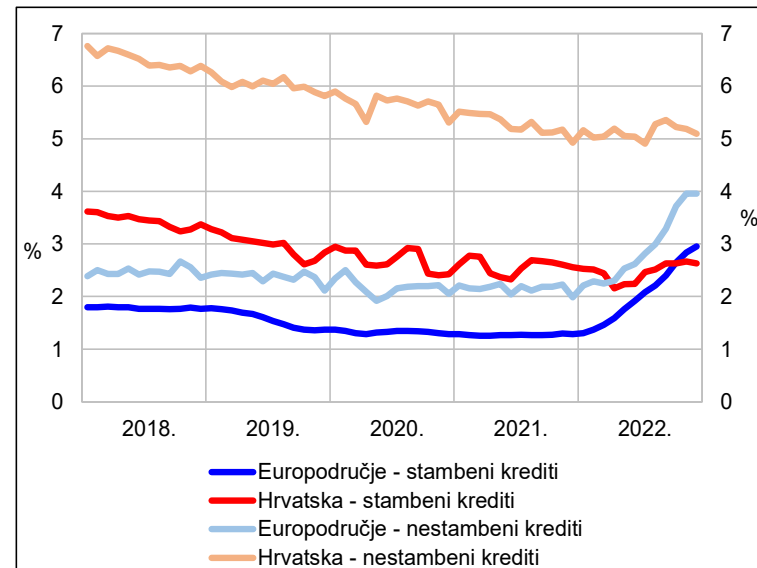
Napomena: Prikazane su kamatne stope na prvi put ugovorene kredite u domaćoj valuti, osim za Hrvatsku koja uključuje sve kredite.

Izvori: ESB, HNB

[HRVATSKA NARODNA BANKA](#)

EUROSUSTAV

Kamatne stope na kredite stanovništvu

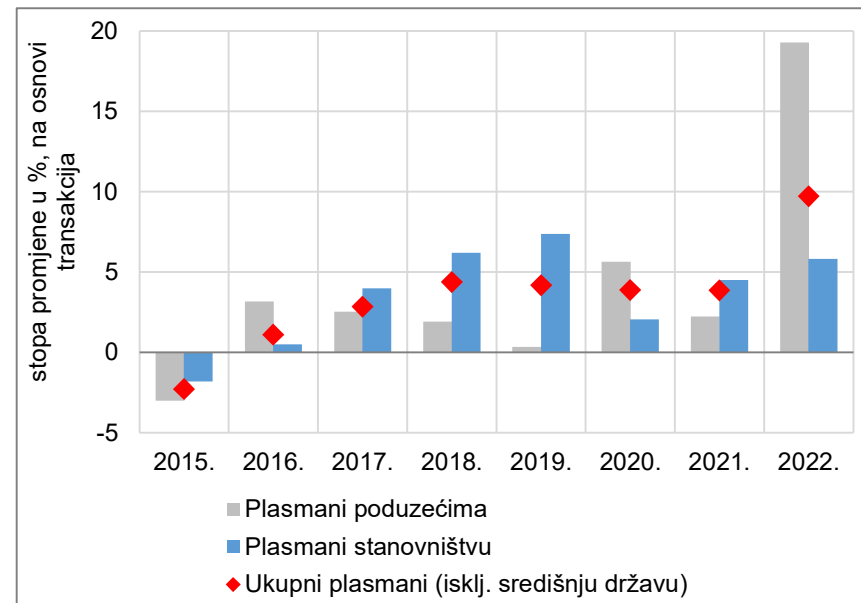

Napomena: Prikazane su kamatne stope na prvi put ugovorene kredite u domaćoj valuti, osim za Hrvatsku koja uključuje sve kredite.

Izvori: ESB, HNB

Snažni rast kreditiranja poduzeća i blago ubrzanje plasmana stanovništvu

Rast plasmana

Izvor: HNB

Zaključne napomene

- Projekt uvođenja eura kontinuirano je bio izložen brojnim rizicima i vanjskim šokovima, no euro smo usprkos svemu tome uspjeti uvesti u najkraćem mogućem roku, pri čemu je sam prelazak na euro prošao glatko i bez smetnji
- Pozitivni učinci uvođenja eura za državu, gospodarstvo i građane značajni su, a počeli smo ih osjećati i prije službenog prelaska na euro
 - recentni snažni vanjski šokovi slabije su utjecali na tečaj kune nego slični šokovi u prošlosti
 - u uvjetima pogoršanja globalnih uvjeta financiranja, rast kamatnih stopa u Hrvatskoj bio je umjereniji nego u usporedivim državama koje nisu započele svoj put prema euru
- Nakon što je u 2022. iznosio 6,3%, rast realnog BDP-a u ovoj bi se godini mogao usporiti na 1,4% pod utjecajem nepovoljnih globalnih kretanja
- Inflacija bi u 2023. mogla usporiti kao rezultat iščezavanja baznog učinka visokog rasta cijena s početka prošle godine i znatnog smanjenja cijena energije i drugih sirovina na svjetskom tržištu

Hvala na pozornosti!

